

GLASILO

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE AVTOTEHNA, n. sol. o. LJUBLJANA

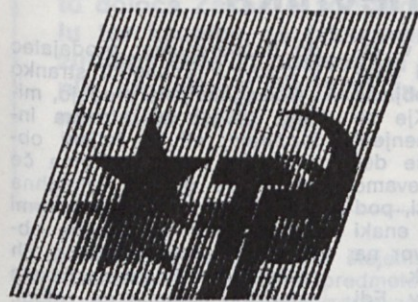
LETO IV

Redna izdaja

Št. 6 Junij 1978

Izdaja DO Avtotehna n. sol. o. Ljubljana, Titova 36. Ureja uredniški odbor, odgovorni urednik Živan Mirčič in glavni urednik Savo Žigon. Naslov uredništva Titova 36, telefon 317-044, int. 68. Tisk Tiskarna Ljubljana, v nakladi 900 izvodov. Časopis prejemajo člani kolektiva, študenti in upokojeanci brezplačno. Časopis izhaja enkrat mesečno. — Oproščeno prometnega davka po sklepu 421-1/72.

avtotehna

MED KONGRESI ZK

Naš delež k akcijam

Osmi kongres ZK Slovenije je za nami. Ta največji zbor slovenskih komunistov postavlja pred nas nalogo, da se začnemo s časom akcij, čeprav je že sam kongres bil tudi akcija, ki jo moramo uskladiti in programirati. Ko to rečemo, pa ne mislimo na program, izdelan zaradi njega samega, temveč na dokument, izdelan v luči problematike naše delovne organizacije, oziroma TOZD in DSSS in to za čas največ treh do štirih mesecev vnaprej. Program mora zajeti samo tiste naloge, ki jih bomo v načrtovanem obdobju lahko opravili, ter mora vsebovati smoter kakor tudi metodo, s katero ga bomo realizirali. Popolnoma jasno nam je, da mora program vsebovati tudi čisto konkretne zadolžitve.

Prva in najvažnejša naloga zahteva od nas, da slehernega člana ZK podrobno seznanimo z vsebino in delom VIII. kongresa ZKS. To je naloga sekretarja in hkrati osnovne organizacije ZK.

Naslednja naloga je, da z vsebino teh dokumentov seznanimo delovne ljudi v naši delovni organizaciji. To bomo lahko izvedli le z dobro povezavo z našimi sindikati in mladinsko organizacijo, razumljivo v naših TOZD in DSSS. Lahko ponovimo že ugotovljena dejstva, da delamo šele prve korake pri graditvi sistema samoupravnega združenega dela, zato pričakujemo, da se bomo srečali z odprtimi vprašanji, dilemami, s protislovnostjo interesov in pojmovanj, ki jih bomo morali razreševati demokratično in znanstveno. Vloge sindikatov pri tem ne moremo z ničemer nadomestiti. Prav zato morajo sindikati prodreti na širši teren, prevzemati naloge v razvoju družbenoekonomskih odnosov in prispevati k temu, da bodo delavci prebili ozke okvire TOZD in jim konkretno pomagati pri spoznavanju celotne ali skupne problematike združenega dela.

Posebno pozornost moramo posvetiti pritegnitvi dejstvom realizacije programa akcij naših poslovnih struktur in od njih zahtevati, da so med najaktivnejšimi, kajti mnoge naloge so neposredno povezane z njihovim delom.

Ko boste čitali te vrstice, boste pred seboj že imeli materiale VIII. kongresa ZKS (ki so izšli v 80.000 izvodih). Ne glede na to pa moramo povedati, da sta poročilo o delu ZK Slovenije med kongresoma in referat predsednika CK Franceta Popita ostala taka, kot sta bila objavljena. Zato ne moremo pogrješiti, če iz teh materialov nakažemo nekaj smeri naših akcij.

Predvsem bo še vedno glavna smer nadaljevanja, uveljavljanje in uresničevanje dohodkovnih odnosov na vseh izpostavljenih točkah tistega dela družbene reprodukcije, s katerim so naše TOZD že povezane. Precej je namreč razlogov in potreb, da z vidika skupnih odnosov v združenem delu to uveljavljamo v praksi. To so predvsem odnosi, npr. med TOZD Zastopstva in TOZD Servisi v naši delovni organizaciji, ali v širšem smislu med proizvodnjo in trgovino (recimo samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev) se pravi med dvema ali več organizacijami združenega dela, ki so med seboj povezane in odvisne v procesih proizvodnje in prodaje izdelkov in storitev. Isto velja tudi pri urejanju medsebojnih odnosov na podlagi svobodne menjave dela.

Dalje je ena od smeri naših akcij reševanje, oziroma postavljanje zdravih temeljev v odnosih med delavci v temeljnih organizacijah in delavci delovnih skupnosti, ki opravljajo razne strokovne, upravne in administrativne posle, pomembne za učinkovitost poslovanja celotne delovne organizacije.

Ta naš časopis je lahko iniciator idej, je lahko le register že izdelanih programov itd., zato ne bomo napravili napake, če nadaljnje smeri naših akcij le na kratko navedemo. Zavedamo se namreč, da je organov in organizacij v delovni organizaciji dovolj, ki so zato konkretno zadolžene.

Omenimo torej, da se moramo pri oblikovanju tez VIII. kongresa dotakniti tudi odnosov med delavci pri ustvarjanju dohodka, oblikovanju osebnega dohodka in njegove delitve, dalje razvoja materialne baze, predvsem ko gre za investicije v gospodarstvu, ustvarjati razmere za višjo mobilnost in prodornost na tuji trg itd. Konkretizirajmo to s primerom, da v tak kratkoročen program spadajo tudi zadolžitve po rezultatih vsestransko obdelanih analiz ekonomskega stanja te ali one TOZD po vprašanju prevelikih zalog, premajhnega koeficienta obračanja, prevelikega izplačevanja osebnih dohodkov ne samo po planu temveč tudi z ozirom na spoznanje v branži in ne nazadnje o pravilnem postavljanju oziroma analiziranju vredno-

sti točke v posamezni TOZD. Dogaja se na žalost še vedno, da ploskamo nepreštudiranimu predlogu ocene dela, ki sloni na slučajni pridobitvi na »dohodku«, ne pa na stvarnem delu. Istočasno pa kažemo svojo nezrelost in nepripravljenost z glasnim smehom, ko prvi odgovorni v TOZD ugotavljajo realno sliko vrednosti ustvarjenega dela. Ne navajam naslova TOZD, ker vsi dobro vemo, kje se to dogaja in če se sindikat in ZK ne bosta polotila pravega pristopa k razlagi podatkov in proti osebnim interesom posameznikov, se bomo morali sprijazniti z ukrepanjem od zunaj. TOZD prevzema na sebe vse pravice in dolžnosti! Kje pa je znanje in sposobnost razlaganja dohodka, čistega dohodka in OD članov ZK, je pa drugo vprašanje, ki ga mora program tudi vsebovati. Če z našimi predlogi končamo, ne smemo pozabiti na smer akcije v trajno in močno uveljavljanje in uresničevanje vloge delavca v našem samoupravljanju. Mnogokrat to obravnavamo površno le z besedami in parolami tako, da delovni človek dobi vtis, da se ves svet vrti okoli njega, sam pa je tega niti ne zaveda, bodisi, da je premalo informiran ali pa pred njega naloge niso prav postavljene.

To so vsekakor zelo zahtevne naloge, ki nas čakajo in od katerih je v dobršni meri odvisno, ali bomo naši samoupravni praktiki vendar enkrat že dali življenje, ki bo sposobno premagati logiko podjetniškega in trgovskega profita, uveljavljanja minulega dela kot temelj skupnega ustvarjanja.

Če torej tako pristopimo k izdelavi programa s konkretizacijo in brez primitivizma, oziroma k nekaj programi s krajšo časovno obvezo za realizacijo, potem bodo delavci naše delovne organizacije razumeli zahtevo, ki smo jo omenili na začetku tretje-ge odstavka tega prispevka.

Ne želimo nikomur soliti pameti, ker to ni naš namen, temveč vzpodbuditi vse nas, da delamo načrtno (kar sicer še nismo uspeli povsod), se pravi programsko. Zato pa sestavimo naše programe brez odvečnih besed in stilnih okraskov tako, da jih bomo lahko realizirali.

Še na mnoga leta
Tovariš Tito!

UREDNIŠTVO
(član ZK v Avtotehni)

Tudi to lahko vemo

Poleg trimesečnih ali letnih obračunov TOZD oziroma DO, ki so glavni usmerjevalci našega dela v realizaciji planov, je zanimivo, da od časa do časa spoznamo tudi posamezna stroškovna mesta. Toliko bolj, če so ta vezana ne samo na delo, temveč na naše, če hočete, telesno počutje, ki je tudi pogoj za dobro opravljanje dela. Verjetno ste že uganili, da imamo v mislih našo družbeno prehrano. Da, res je. Naše uredništvo je vodji družbene prehrane tovarišu Branku Potniku zastavilo nekaj vprašanj zato, da vas, cenjeni bralci, obvestimo o delu naše družbene prehrane, o tem, kako jo mi delavci Avtotehne financiramo, o težavah, ki jih kolektiv družbene prehrane dnevno premaguje, o eventualnih predlogih za izboljšanje dela, itd. Upamo, da smo vprašanja sestavili tako, da so dovolj jasna in življenjska, da so odgovori zanimivi, da na podlagi njih odpravimo govoričenja o marsičem, kar je sicer plod neinformiranosti.

Po »planu porab sklada skupne porabe« pridemo do sredstev za topli obrok po formuli: $365 \cdot \text{din po sindikalni listi na osebo} - \text{krat zaposleni (npr. v Ljubljani na dan 31. XII. 1977} - 586 \text{ delavcev)} - \text{krat 11 mesecev. Ali konkretno } 365 \times 586 \times 11$, kar znese 2.352.790,— dinarjev. Tovariš Potnik! To je za vas plan sredstev, v okviru katerega morate organizirati topli obrok. Zanima nas:

1. Koliko obrokov naročimo (mesečno ali letno skupaj) in koliko to stane?

— Mesečno naročimo ca. 4700 obrokov (podatek je za mesec marec 1978) po 15,— dinarjev, kar znese letno 846.000,— dinarjev. Naj udarim, da je podatek povprečen, ker število obrokov po mesecih nekoliko variira.

2. Koliko od naročenih in prejetih obrokov zavržemo, a smo jih plačali?

Po sedanjem načinu poslovanja do kala toplih obrokov ne prihaja. Do manjka pa pride zaradi nediscipline koristnikov. Nekateri namreč pri pultu zahtevajo topli obrok, ob pregledu kontrolne kartice pa ugotovimo, da koristnik iste sploh ni oddal. Tako večkrat zmanjka toplih obrokov za tiste, ki so jih naročili.

3. Kaj se zgodi, če npr. planiranih sredstev zmanjka oziroma, če niste vseh porabili? Kako jih nadomestimo, oziroma ali jih uporabimo za naslednje obdobje?

— Sredstva za topli obrok se planirajo v tekočem letu iz čistega dohodka in razporede ob zaključnem računu v sklad skupne porabe, kjer so zbrana tudi sredstva še za druge namene in se koristijo v naslednjem letu. Tako je zakonodajalec zagotovil prek omenjenega sklada sredstva za topli obrok ne glede na to, če v tekočem letu DO ne dosega najboljših rezultatov. Ker so sredstva planirana na način, kot

je opisan v drugem odstavku tega prispevka, sredstev za topli obrok ne more v tekočem letu zmanjkati. Če bi sredstva za topli obrok le zmanjkala, jih v tekočem letu ne moremo nadomestiti iz tekočega čistega dohodka.

4. Katere artikole naročamo sami (izven toplega obroka po pogodbi z dobaviteljem)?

— Sami naročamo vse ostale artikole, ki so v prodaji v naših obratih.

5. Kako jim določimo ceno, kdo izdela in kdo potrdi kalkulacijo?

— Prodajne cene formiramo, ko robo nabavimo. Kalkulacijo izdelamo samo za artikole, ki jih naročimo v večjih količinah na zalogo. Kalkulacije izdelam sam z osebjem družbene prehrane. Tako kalkulacijo pošljem v vednost splošnemu sektorju.

6. Ali te artikole naročate pri grosistu ali v maloprodaji?

— Vse artikole kupujemo pri grosistih razen kruh, mleko in jogurt.

7. V kalkulaciji za te artikole ne upoštevamo nikakršnega zaslужka (povsem naravno). Vprašamo pa le, kako krijemo odpis za pokvarjene artikole, oziroma za artikole, ki jim je pošel rok uporabe, pa jih eventualno imamo še na zalogi? Drugače povedano, ali imate odobren kolo?

— Pri našem poslovanju do kala tako rekoč ne pride, ker dnevno naročamo vse artikole, oziroma tedensko za robo z daljšim rokom porabe. Smo pa z grosisti v dogovoru, da nam vedno zamenjajo pokvarjeno robo, če jo pravočasno vrnemo. Kala pa pri nas nimamo odobrenega.

8. To smo vas vprašali zato, ker npr. liter mleka navadnega (takega menda pri nas nudimo) v tetrapaku modre barve stane v maloprodaji (podatek z dne 20. IV. 1978) 6,10 din. Dva decilitra istega mleka pri nas pa stane 1,50 dinarjev. Torej stane liter mleka 7,50 din. Zakaj?

— Glede mleka, oziroma drugih takih artiklov, pa tole. Iz enega litra mleka se ne dobi pet kozarcev, ker smo obrat zaprtega tipa in mleko točimo v skodelice. Te pa držijo več kot 2 dl, nekaj mleka se polije, nekaj pa povre. Torej nas le stane liter mleka 7,50 din.

9. Je tako tudi z drugimi artikli npr. kavo, sokovi, itd?

— Za ostale artikole je bila izdelana kalkulacija in bila poslana na vpogled v splošni sektor. Odložena pa je v arhivi družbene prehrane.

10. Kako gledate na problem korišćenja dnevnega obroka, če nekdo ni bil kak dan v službi ali slučajno ni mogel na malico?

— Tople broke razdelimo, neizkorišćeni pa gredo v odpad, ker jih ne moremo ponuditi naslednji dan. Seveda se tak obrok obračuna in je s tem na določen dan toliko manjši obračun. Vendar se v praksi dela tudi drugače. Po dogovoru je možno, da koristnik dvigne hladni obrok prej ali naslednji dan, če obstaja opravičilo zaradi službene zadržanosti.

11. Ali imate kakšne predloge za izboljšavo?

— Najprej želim povedati to, da si želimo zaposleni v družbeni prehrani malo več strpnosti, discipline ter da se nas tretira ravno tako kot ostale člane kolektiva, ne pa, da se ravno v naš obrat spotikajo poleg tistih, ki so za to upravičeni, še vsi tisti, ki nimajo s tem nič opraviti. Dalje bi želel več sodelovanja in pomoči v odpravljanju napak. Ni prav, da samo čakamo v zasedi, kdaj bomo odkrili napako, potem pa hop po revežu, dajmo ga. Želimo si tudi več predlogov s strani koristnikov za izboljšavo dela in kvalitete.

Takole se je končal intervju s tovarišem Potnikom. Naloga uredništva pa je podati oceno, ali smo z odgovori zadovoljni ali ne. Naša ocena je lahko zelo subjektivna, je pa takale:

— Če smo prav razumeli odgovor na drugo vprašanje, pade krivda na osebe družbene prehrane, ker izda topli obrok koristniku, ki kartice ni oddal za isti obrok.

— Pri tretjem odgovoru (ki ga je tov. Potnik dobil v GRS) po našem mnenju manjka pojasnilo — kaj se zgodi s sredstvi, ki eventualno na koncu leta ostanejo.

— Pri odgovoru na peto vprašanje smo pričakovali tudi pojasnilo — kdo kalkulacijo potrdi — in kdaj bo kalkulacija javno objavljena v naših obratih družbene prehrane.

— K osmemu odgovoru si dovoljujemo dodati, da se tak ali drugačen kolo le upošteva, čeprav v sedmem odgovoru piše: »Kala pa pri nas nimamo odobrenega.«

Poleg tega se nam zdi, da odgovor ni zadovoljiv.

— V desetem vprašanju se je tov. Potnik verjetno zmotil, ko pravi, da gre topli obrok »v odpad« (če namreč ostane). V tretjem odgovoru namreč pravi: »... da do kala toplih obrokov sploh ne prihaja«. Dalje bi moral tov. Potnik v istem odgovoru bolj točno pojasniti — »Po dogovoru, s kom« se v praksi obračunavajo obroki drugače?

— Na koncu povejmo k enajstemu odgovoru še tole misel: Res je, da se nima

vsak pravice »spotikati« v obrat družbene prehrane, če pod to besedo razumemo nekulturne ali drugače nepriemerne pristop koristnikov do nepravilnosti v sistemu naše družbene prehrane. Res pa je tudi, da lahko prav vsak opozori na nepravilnosti ali predlaga izboljšave, vendar tako, kot smo to sicer navajeni v drugih naših dejavnosti. Mogoče tudi prek našega časopisa.

Pa lepo pozdravljeni!

UREDNIŠTVO

Uredništvu ljubljanskega dnevnika

Dne 6. 4. 1978 ste v vašem časopisu v rubriki »Rezervirano za vas«, objavili članek z naslovom »Kje so moji dolarji?«. Ker omenjeni članek ruši ugled naše delovne organizacije, zahtevamo od vas, da v isti rubriki, pod enakim naslovom in v enaki velikosti objavite odgovor na zgoraj omenjeni članek.

V svojem članku tov. Edi Masnec navaja, da je hotel pri delovni organizaciji Avtotehna kupiti objektiv za fotoaparata znamke Canon, da je zanj že nakazal devizna sredstva ter da mu na njegovo zahtevo še do danes devize niso bile vrnjene, ker omenjenega objektiv ni dobil.

V resnici pa je celoten postopek potekal tako:

Ob koncu meseca novembra 1977 se je tov. Edi Masnec oglašil v naši trgovini na Titovi 40, kjer prodajamo blago za dinarje, da bi kupil objektiv za svoj fotoaparata znamke Canon. Prodajalec v trgovini ga je informiral, da je željeni objektiv možno kupiti za devize v konsignacijski prodaji delovne organizacije Avtotehna ter mu dal vse potrebne podatke glede nakupa objektiv.

Tov. Masnec je na podlagi te informacije nakazal svoja devizna sredstva na devizni račun Avtotehne in prišel v konsignacijo s potrdilom o vplačilu ter zahteval objektiv. Izkazalo se je, da je prišlo

do nesporazuma: prodajalec v trgovini je napotil stranko v konsignacijsko prodajo, misleč, da se bo stranka informirala, ali je željeni objektiv na zalogi, oziroma če ga ni, da ga bo Avtotehna naročila pri zastopani firmi Canon. (Ker posamezne objektivne le redko prodamo, jih običajno v konsignacijskem skladišču nimamo na zalogi, temveč jih naročimo po želji kupcev).

Tov. Masneca smo v konsignaciji obvestili, da tega objektivna nimamo na zalogi, da pa pričakujemo novo pošiljko, na katero lahko počaka ali pa mu na željo denar vrnemo. Tov. Masnec se je strinjal, da bo počakal na pošiljko, vendar se je po preteku treh tednov ponovno oglašil ter zahteval, da mu vrnemo nakazane devize, kar smo storili dne 20. 12. 1977. Poslovna banka komitenta je prejela nakazana sredstva 31. 12. 1977.

Tov. E. Masnecu se opravičujemo za neljubi nesporazum, ki je nastal med DO Avtotehno in njim, istočasno pa ga vljudno naprošamo, naj se obrne na svojo poslovno banko in se tam pozanima, kje so njegovi dolarji, česar očitno do danes še ni storil. Evidentno pa je, da jih Avtotehna nima.

Tovariški pozdrav.

AVTOTEHNA LJUBLJANA
CANON KONSIGNACIJA
JOŽE CIMPERMAN

Važnejši predpisi

OD 1. 2. DO 4. 5. 1978

1. Navodilo o vsebini, obliki in načinu uporabe posebne naloga za plačilo obveznosti (Ur. I. SFRJ 13/78).

2. Pravilnik o načinu sestavljanja specifikacije nakazil in gotovinskih vplačil, prispelih na žiro račun oziroma devizni račun v petnajstih dneh od poteka obračunske dobe, za katero se ugotavlja celotni prihodek (Ur. I. SFRJ 14/78).

3. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o vsebini posameznih kontov v kontnem planu za OZD (Ur. I. SFRJ 14/78).

4. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o vsebini posameznih postavk v obrazcih P. O. in ZR ter načinu pošiljanja P. O. in ZR ter podatkih, ki se pošiljajo skupaj za OZD (Ur. I. SFRJ 14/78).

5. Zakon o spremembi zakonika o prometu blaga in storitev s tujino. (Ur. I. SFRJ 17/78).

6. Zakon o spremembi zakonika o opravljanju gospodarskih dejavnosti s tujino (Ur. I. SFRJ 17/78).

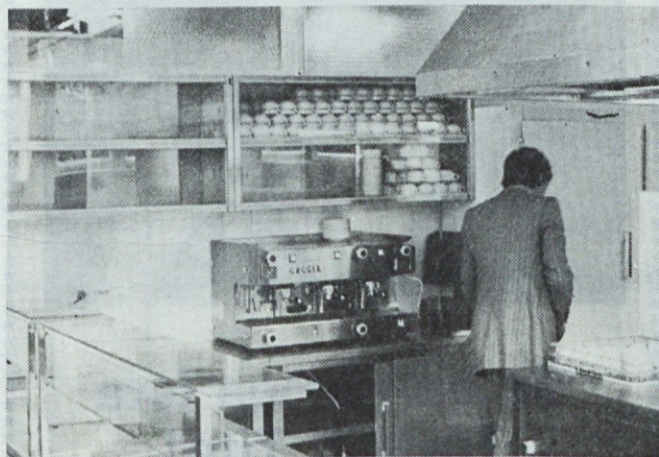
7. Inventura sredstev in njihovih virov (Privr. vj. št. 5 — 6. 3. 1978).

8. Odlok o tečajih tujih valut za določanje osnove za obračun carine in drugih davčnih olajšav ter izkazovanje pravic do uvoza in plačanja (Ur. I. SFRJ 19/78).

9. Zakon o izvršilnem postopku (Ur. I. SFRJ 20/78).

10. Uredba o poslih zastopanja tujih firm v Jugoslaviji na področju prometa blaga (Ur. I. SFRJ 20/78).

Dir. gosp. rač. sektorja:
Anton Plevčak, dipl. oec.

Po končanem intervjuju, tov. Potnik odhaja!

V vednost vsem samoupravljalcem

Poznavanje družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu je eno temeljnih področij, ki jih mora delavec v združenem delu poznati, če hoče aktivno sodelovati pri samoupravi v temeljni organizaciji. Zato vam danes podajamo grobo shemo pridobivanja in razporejanja dohodka v temeljnih organizacijah, kot to določa Zakon o združenem delu ter kazalce za izkazovanje rezultatov dela in poslovanja temeljnih organizacij po ZZD in Uradnem listu SFRJ 8/78.

SEM

- e) Med materialne stroške štejemo:
- izdatke za porabljene predmete dela
 - tekoče investicijsko vzdrževanje delovnih sredstev
 - storitve, potrebne pri opravljanju dejavnosti TOZD
 - sprotne potrebe varstva pri delu
 - varstvo okolja
 - strokovno izobraževanje
 - znanstveno raziskovalno delo (v okviru delovnega procesa)

— druge sprotne potrebe materialne proizvodnje

prav tako pa tudi

— poslovni stroški v zvezi s plačevanjem prometnega davka in carinskih davščin.

f) V amortizacijo štejejo sredstva kot nadomestilo za preneseno ali zmanjšano vrednost stvari ali materialnih pravic ki sestavljajo osnovna sredstva v skladu s fizičnim ali moralnim obrabljanjem.

h) V obveznosti za zadovoljevanje skupnih družbenih potreb štejejo:

— obveznosti do temeljnih organizacij, ki ustvarjajo celotni dohodek s svobodno menjavo dela (dejavnost izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva)

— za temeljne organizacije, za katere zakon določa, da se poravnava iz dohodka temeljnih organizacij

— z zakonom določene obveznosti za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb

— izdatki za amortizacijo, ki presegajo znesek, obračunan po minimalnih stopnjah

— dohodek kot rezultat izjemnih ugodnosti na trgu.

l) Sredstva rezerv se zbirajo zaradi poslovne stabilnosti in materialno-socialne varnosti delavcev. (Kritje izgub pri poslovanju, izobraževanje in prekvalificiranje, škode zaradi naravnih nesreč, jamstva, itd.).

n) Sredstva skupne porabe so namenjena neposredni porabi ali za investicijska vlaganja v objekte ali opremo skupne porabe (stanovanja, prehrana, počitek, rekreacija, kultura, ustvarjalnost in druge potrebe skupne porabe).

IZKAZOVANJE REZULTATOV DELA IN POSLOVANJA TOZD

Kazalci za izkazovanje rezultatov dela in poslovanja TOZD (po ZZD)

1. Dohodek po delavcu	D
	DEL
2. Dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi sredstvi	D
	S
3. Čisti dohodek po delavcu	ČD
	DEL
4. Akumulacija v primeri z dohodkom	AK
	D
5. Akumulacija v primeri s čistim dohodkom	AK
	ČD
6. Akumulacija v primeri s povprečno uporabljenimi sredstvi	AK
	S
7. Osebni dohodek in sredstva za skupno porabo na delavca	OD + SP
	DEL
8. Čisti osebni dohodek na delavca	ČOD
	DEL

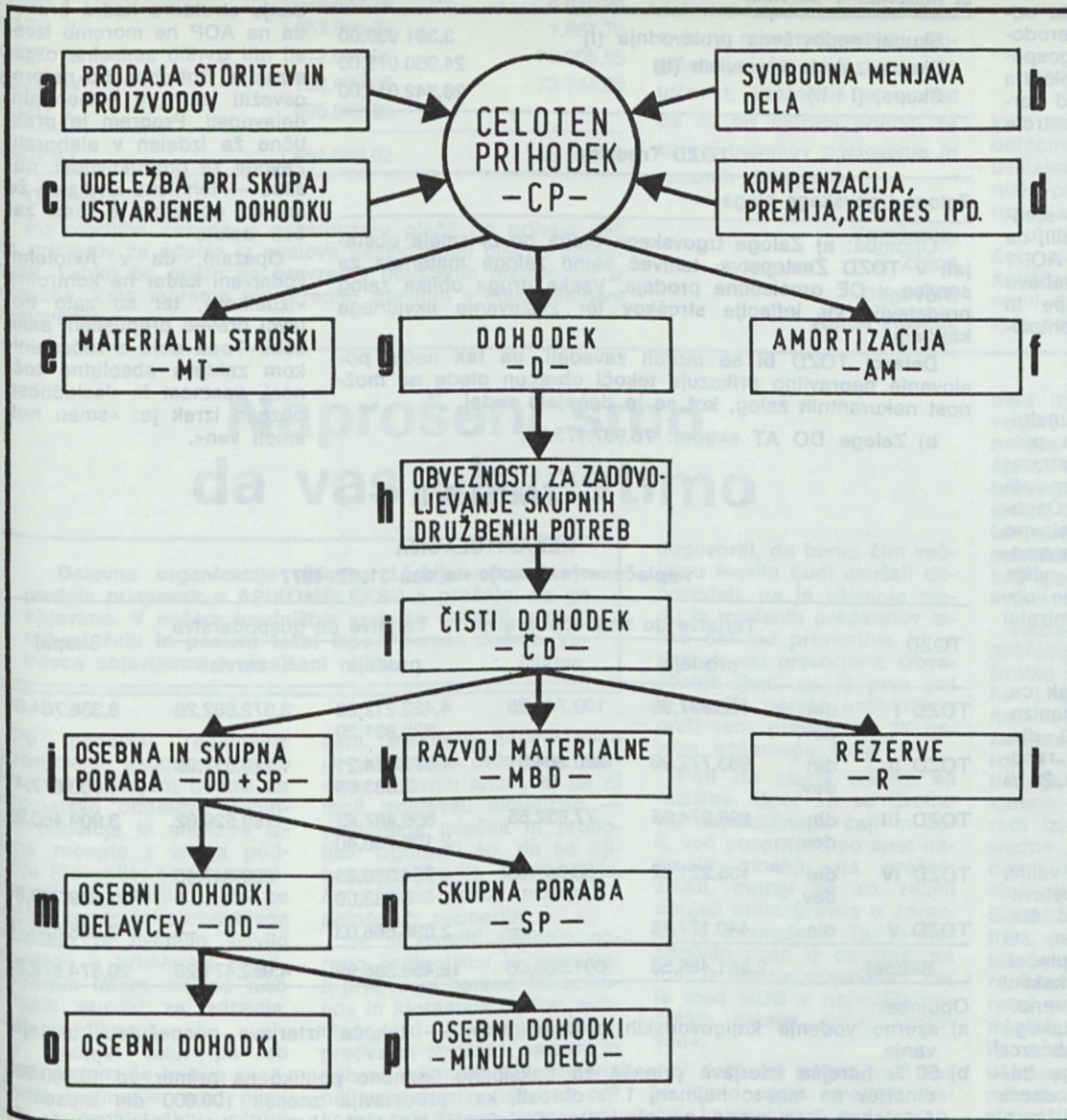
Kazalci za izkazovanje rezultatov dela delavcev in poslovanja TOZD (Uradni list SFRJ 8/78 str. 184)

1. Izločanje iz osebnega dohodka na delavca	pris (OD)
	DEL
2. Izločanje iz dohodka na delavca	pris (D)
	DEL
3. Akumulacija z amortizacijo v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi	AM + MBD
	S
4. Povprečno uporabljena pos. sredstva na delavca	S
	DEL
5. Celoten prihodek glede na uporabljena sredstva	CP
	S
6. Celoten prihodek glede na povprečno uporabljena obratna sredstva	CP
	OBS
7. Izguba na delavca	izguba
	DEL
8. Osebni dohodek v primerjavi s planiranim osebnim dohodkom	OD
	POD
9. Dohodek v primerjavi s planiranim dohodkom	D
	PD

LEGENDA

AK	= Akumulacija
AM	= Amortizacija (glej shemo znak f)
CP	= Celotni Prihodek (glej shemo krog)
ČD	= Čisti Dohodek (glej shemo znak i)
ČOD	= Čisti Osebni Dohodek
D	= Dohodek (glej shemo znak g)
DEL	= Delavec
MBD	= Razvoj Materialne Baze (glej shemo znak k)
OBS	= Obratna Sredstva
OD	= Osebni Dohodek (glej shemo znak m)
PD	= Planirani Dohodki
POD	= Planirani Osebni Dohodki
pris (OD)	= Prispevek od Osebnega Dohodka
pris (D)	= Prispevek od Dohodka
S	= Sredstva
SP	= Skupna Poraba (glej shemo znak n)

HEMA PRIDOBIVANJA IN RAZPOREJANJA DOHODKA TOZD

(po zakonu o združenem delu)

OPRAVIČILO

V majski številki smo na strani 6 objavili članek »STOL 1978«. Povsem nenamerno je prišlo do neljube napake. Izpadel je podpis avtorja članka tovarišice Jane Čer nič. Kot vam je znano, njene prispevke podpisujemo (z njenim dovoljenjem seveda) z: »Naša«. Avtorico prispevka in vas, cenjeni bralci, prosimo, da nam napako oprostite.

UREDNIŠTVO

AOP — organizacija, denar, poslovnost, informatika...

Ali nam kaže organizirati lasten AOP center?

Ko smo na zborih delovnih ljudi v naši TOZD (tik pred prvomajskimi prazniki) poslušali finančne rezultate dela prvega trimesečja letošnjega leta, se mi je utrnilo vprašanje: Koliko časa potrebuje kolektiv GRS za sestavo takega poročila? Pri iskanju odgovora sem prišel do podatkov o stroških za usluge avtomatične obdelave podatkov (AOP), ki jih za nas opravljajo zunanji sodelavci. Ti so za leto 1977 naslednji:

Komercialna vozila	236.142,20 din	—	Mehanograf. center
Komercialna vozila	23.791,35 din	—	Saturnus
Komercialna vozila	135.205,40 din	—	Ličen Drago
Osebna vozila	240.510,50 din	—	Intertrade
DSSS za OD vse del. org.	511.771,00 din	—	PTT rač. center
DSSS za osnovna sredstva	348,00 din	—	PTT rač. center
Skupaj 1.147.768,45 din			

Že bežen pregled gornjih podatkov sproži verjetno pri vsakem od nas nekaj logičnih vprašanj, in sicer: Zakaj imamo kar pet zunanjih sodelavcev? Kdo od njih je najcenejši in kdo je sposoben obdelati vse podatke, ki jih potrebujemo? Kdo je Ličen Drago? Ali je cena za obdelavo npr. OD 511.771 dinarjev (ali mesečno nekaj več kot 4 milijone SD) realna, oziroma ali za 1 milijon 147.768,45 din (krat nekaj let) lahko organiziramo lasten AOP center? Do takih ali morda še kakšnih vprašanj pridemo ob dejstvu, da naročanje uslug pri taki strukturi navedenih zunanjih partnerjev kaže na nezrelost in stihijsko obravnavanje problemov, ki morajo sicer služiti dobri in hitri informiranosti kot osnovi za pravilno in pravočasno poslovno odločanje. Pri tem ne smemo pozabiti, da enoten nastop zmanjšuje dvotirnost, stroške, da o tem koliko časa porabimo pri zbiranju raznih podatkov iz personalnih kartotek (na njih pa nekaterih podatkov sploh nimamo), ki bi jih s pritiskom na gumb dobili takoj, sploh ne govorimo.

Po vsem tem sem v prepričanju, da v tem trenutku lahko dobim odgovore ali razlago o uvajanju in izkoriščanju avtomatskih podatkov v naši DO edino iz GRS, direktorju tega sektorja tovarišu Plevčaku zastavil nekaj vprašanj.

Predem boste prečitali vprašanja in odgovore, upoštevajte dejstvo, da bi mi vsi skupaj dobili bolj popolno sliko, če bi se na to temo oglasil še kdo. Mogoče naš Marketing?

Vprašanje:

Tovariš Plevčak, prepričan sem, da ste uvod k najinem intervjuju razumeli. Razumeli ste tudi to, da so moja vprašanja več ali manj vsebinsko grupirana. Povejte nam, kaj pomeni za Avtotehno dobra avtomatska obdelava podatkov?

Odgovor:

Za Avtotehno in vse zaposlene delavce pomeni že od-

ločitev, da se organizirano pristopi k avtomatski obdelavi velik napredek, kajti dosedanja organiziranost spremljanja podatkov je na stopnji osnovne šole.

Direkten odgovor pa je izredno kratek:

— večja poslovnost,
— dnevna ažurnost podatkov,

— čista situacija glede komercialne uspešnosti, ki ima vpliv na vrednost točke.

Dopolnil bi samo še to, da bodo podatki o poslovnosti v komercialni direktno vnese ni v računalnik, tako da odpadejo vsi dvomi o verodostojnosti. Tako delo gospodarsko-računskega sektorja pridobiva novo vsebino formalne in vsebinske kontrole dokumentov.

Vprašanje:

Koliko časa in koliko sredstev bi po vašem porabili, da organiziramo lasten AOP? Pri tem mislim na nabavo strojev, formiranje ekipe in uvedbo enotne dokumentacije.

Odgovor:

Za izbiro vrste računalnikov nam je Zavod za produktivnost v svojem elaboratu zelo dobro opisal ter tudi načrtal možnosti izbire. Oseben sem za sistem poslovne informatike z direktnim vnosom podatkov, šele višje stopnje obdelave bi se obdelale na srednji centralni enoti.

Sprašujete za ceno:

Strojni del za začetek ca. 3.500.000 din ter organizacijski del ca. 3.000.000 din. Pripominjam, da cena računalnika pada za ca. 20% letno!

Vprašanje:

Stroški izgledajo veliki, ali pa tudi ne, če upoštevamo v uvodu navedeno številko 1.147.768,45 din, ki smo jo v letu 1977 plačali drugim. Zanima me, kakšni pa bi bili prihranki ob enotni organiziranosti takega centra? (Npr. enotni obrazci vseh vrst od dobavnice dalje, tiskanja istih na enem mestu v večjih količinah itd.).

Odgovor:

Po uvedbi lastnega sistema bi sigurno odpadle dokaj drage zunanje usluge.

Morda sem prevelik optimist, toda za začetek nisem zaskrbljen, ker smo imeli dobre zunanje sodelavce, to je Zavod za produktivnost, ki je »odkril« našo neorganiziranost v elaboratu, toda nobena ni, ki bi ta elaborat obravnaval, zdi se mi, kot da bi bežali pred resnico. Čas

prehoda na AOP je odvisen od organiziranosti Avtotehne in ne od računalniške ekipe, ki danes ni več tako pomembna, kot je to nekoč bilo. Danes že operativci — komercialisti — vodje oddelkov sami pripravljajo programe glede na tekoče potrebe, ki izvirajo iz vsakdanje prakse. Trenutno je najbolj pomanjkljiva organiziranost — makro in mikro shema DO in TOZD. Če tega ne bomo rešili, tudi prehod na AOP ne bo mogoč. Kajti šele po postavljeni organizaciji lahko začnemo z enotno doku-

mentacijo in obtokom dokumentacije.

Prehod bi ocenil časovno takole:

Organizacijo lahko izvedemo v 9 mesecih, dokumentacijo v 3 mesecih, nato v 6 do 8 mesecih uvedemo sistem pol programa. Seveda pri tej oceni je veliko vprašajev ter tudi pogojev. Toda sem optimist, ker sem prehod na AOP že doživljal v praksi z geslom »program se mora izvesti do roka«. Vsaka investicija, ki mora kaj prinesiti, ni poceni, toda investiran denar mora dati rezultate ter tudi zmanjšati tekoče poslovne stroške. Tako ima tudi uvedba AOP širši pomen, vsekakor pa bodo prihranki ogromni posebno še, če vemo, da celo v TOZD uporabljajo v enem sektorju do 3 vrste raznih obrazcev, ki so se razvili po samoiniciativi ali navodilih principala, samo ne za potrebe Avtotehne!

Vprašanje:

Za postavitev dobrega centra AOP je poleg stroškov na eni strani prihrankov na drugi strani, potrebno še veliko drugega, npr. program dela in kadri. Tovariš Plevčak, povejte nam nekaj osnovnih misli glede skupnega razvoja in programa AOP in ali to za obstoječi kader zahteva večjo strokovnost?

Odgovor:

Prepričan sem, da z dosedanjno strukturo kadra prehoda na AOP ne moremo izvesti niti izvršiti smiselne organizacije. Potrebno bo najprej osvežiti kadre v komercialni dejavnosti. Program je praktično že izdelan v elaboratu Zavoda za produktivnost, nosilce — tehnične izvajalce že imamo, potrebno je samo začeti delati.

Opažam, da v Avtotehni vodstveni kader ne kontrolira »izdelkov«, ter so zato delavci preveč prepuščeni sami sebi. Toda delo z računalnikom zahteva absolutno točnost, vestnost in doslednost. poznani izrek je: »smei not, smeti ven«.

TABELA I

ANGAŽIRANA OBRATNA SREDSTVA V ZALOGAH S STANJEM 31. 12. 1977

TOZD Zastopstva	
1. Trgovsko blago (I)	596.463,00
2. Trgovsko blago (III)	242.902,00
3. Trgovsko blago (IV)	1.260.514,00
Skupaj zaloge	2.099.879,00
TOZD Servisi	
1. Nedovršena proizvodnja (I)	3.199.906,00
2. Materiali v servisih (I)	4.397.554,00
1. Nedovršena proizvodnja (II)	192.033,00
2. Materiali v servisih (II)	7.517.748,00
1. Nedovršena proizvodnja (III)	—
2. Materiali v servisih (III)	10.001.283,00
1. Nedovršena proizvodnja	—
2. Materiali v servisih	3.033.490,00
Skupaj nedovršena proizvodnja (I)	3.391.939,00
Skupaj zaloge v servisih (II)	24.950.075,00
Skupaj (I+II)	28.342.014,00

TOZD Trgovina

Zaloge trgovskega blaga

Opomba: a) Zaloga trgovskega blaga ne bi smela obstajati v TOZD Zastopstva, temveč samo zaloge materiala za servise v OE grosistična prodaja. Vsaka druga oblika zalog predstavlja vir inflacije stroškov ter zniževanje likvidnega kapitala.

Delavci TOZD bi se morali zavedati, da tak način poslovanja nepravilno prikazuje tekoči obračun glede na možnost nekurantnih zalog, kot se je dogajalo sedaj.

b) Zaloge DO AT skupaj: 76.937.175,00.

TABELA II

REKAPITULACIJA neplačane realizacije na dan 31. 12. 1977

TOZD	Terjatve do negospodarstva		Terjatve do gospodarstva		Skupaj	
	prodaja	servisi	prodaja	servisi		
TOZD I	din dev.	106.237,95	109.741,25	4.422.212,22 325.991,20	3.372.582,26	8.336.764,88
TOZD II	din dev.	983.772,99	320.264,61	1.577.644,21 7.883,65	1.110.511,95	4.000.077,41
TOZD III	din dev.	896.074,95	77.632,55	656.487,43 2.109.736,40	169.529,62	3.909.460,95
TOZD IV	din dev.	135.221,92	93.947,65	754.380,85 6.333,00	299.847,45	1.289.730,87
TOZD V	din	440.177,75	—	2.598.668,03	—	3.038.845,78
Skupaj		2.561.485,56	601.586,06	12.459.336,99	4.952.471,28	20.574.879,89

Opomba:

a) ažurno vodenje knjigovodskih evidenc, hitra — tekoča izterjava pospešujeta usklajevanje.

b) 50% hitrejša izterjava prinaša za fleksibilno finančno politiko na primer od 10.000.000 dinarjev na mesec najmanj 1% obresti, kar predstavlja znesek 100.000 din mesečno. Avtotehna ima glede na strukturo poslovanja možnost obračati kratkoročno 30 do 40 milijonov dinarjev!

TABELA III

STANJE NEKURANTNIH ZALOG
na dan 19. 9. 1977 (kontrola na preskok)

TOZD Zastopstva:

1. Trgovsko blago I (V. O.)	596.463,00
2. Trgovsko blago (III)	242.902,00
SKUPAJ	839.365,00
Ocena: 1. 4. 1978	500.000,00

TOZD Servisi:

		Nekurantno po oceni 1. 4. 1978
1. Servis I	1.650.864,00	500.000,00
2. Servis II	191.646,00	100.000,00
3. Servis III	1.422.293,00	1.000.000,00
4. Servis IV	609.599,00	300.000,00
SKUPAJ	3.874.403,00	1.900.000,00

TOZD Trgovina Ocena 1. 4. 1978

1. Trgovsko blago	1.900.000,00	1.500.000,00
-------------------	--------------	--------------

OPOMBA:

Smatramo, da bi morala TOZD Zastopstva nositi del bremena nekurantnih zalog, kajti komercialisti v bivših TOZD so zelo nekontrolirano nabavljali ter tudi distribuirali servisno blago po Jugoslaviji. Primer: bivša TOZD Elektroproizvodi (Bosch). Posledice bodo jasne šele, ko bodo v TOZD Servisi dejansko prečistili zalogo ter ustrezno ukrepali, da bo njihovo stanje sredstev resnično realno v smislu pozitivne zakonodaje.

TABELA IV

REKAPITULACIJA
dvomljivih in spornih terjatev — kto. 093
na dan 31. 12. 1977

	din	dev.
TOZD I	312.833,72	6.970,25
TOZD II	263.886,27	1.887,75
TOZD III	112.064,35	76.005,85
TOZD IV	166.409,65	73.744,85
TOZD V	596.692,83	—
SKUPAJ	1.451.886,82	158.608,70

OPOMBA:

Po osvojitvi Zakona o zavarovanju plačil ne prihaja več do primerov za odpise iz naslova nezmožnosti plačila obveznosti. Lahko bo prišlo do prevzema določenih obveznosti iz sanacije. Zato moramo biti izredno previdni v komercialnem poslovanju.

Vprašanje:

Ali nam lahko navedete prvič, pozitivne strani dobre organizacije AOP (npr. hitrost zbiranja podatkov, večjo discipliniranost pri uporabi podatkov, boljšo informiranost) in drugič negativne strani, ki se jih bomo morali vsi otrestiti (npr. vprašanje sedanjih navad, slaba struktura kadra in ne nazadnje neusklajenost na več področjih)?

Odgovor:

Na to vprašanje sem deloma že odgovoril. Začnem lahko s tem, da smo praktično predzadnja organizacija, ki nima urejenih ažurnih podatkov.

Spomnimo se samo evidence naših materialnih kartotek, dajanje podatkov za poročila zunanjim faktorjem itd. Vprašajmo se, kdo je sedaj tisti odgovorni ali kdo to mora storiti in zakaj se ne? Pri novem sistemu bo vsaj na to lahko odgovoriti. Tisti delavec (grupa), ki ne bo izpolnjevala programa, tudi ne bo imela rezultatov in tako ne bo dvomov v vrednost točke kot posledice nagrajevanja po delu.

Po mojih izkušnjah lahko delavce usposobimo za delo s temi mini računalniki. Logično je, da stroji zahtevajo točnost, vestnost, ta novost pa se bo morala priučiti že zaradi uspehov poslovanja in osebnih dohodkov.

Vprašanja:

S. Žigon

Odgovori:

Anton Plevčak

TABELA V

OCENA OPTIMALIZACIJE FAKTORJEV
OBRAČANJA ZALOG V DO »AVTOTEHNA«

1. TOZD »Zastopstva«:

a) konsignacijska skladišča	4X
b) OE Grosistična prodaja	11X

2. TOZD »Servisi«:

a) servisno skladišče	4X
b) priročna sklad. v servisih	11—12X

3. TOZD »Trgovina«:

a) veleprodajno skladišče	10—12X
b) skladišče za oskrbo det. mreže	5X
c) prodajalne	3—4X

OPOMBA:

a) Navedeni kriteriji za obračanje zalog so bili že obravnavani na poslovnem svetu generalnega direktorja ter predstavljajo dejansko osnovo za drugačno poslovno obnašanje.

b) Postrežem lahko s podatki iz leta 1972, 1973, ko so tipično **grosistična podjetja imela koeficient obračanja 7,5 pri 820.000.000 din prometa.**

c) Iz navedenega lahko izračunamo, da izgubljamozaradi nesmotrnih odločitev pri nabavi in prodaji približno 4 milijone din (glej tabelo II).

Ocena pri tem izračunu gre predvsem na račun izredno nestrokovnega kadra, ki pa z demagoškimi pristopi uspe parirati objektivnost in znanje.

Tu se nismo spustili v oceno stranskih učinkov poslovanja:

- znižanja,
- izredne bonitete itd.

TABELA VI

KAZNI ZA NEIZPOLNJEVANJE ROKOV PO ZAKONSKIH PREDPISIH

1. Zakon o knjigovodstvu (Ur. l. SFRJ 58/76) navaja v:

- a) 62. člen: S 50.000 do 1.000.000 din se kaznuje OZD:
 - če ne vodi knjigovodstva (po 4. členu);
 - če ni ugotovljena materialna in formalna pravilnost listin;
 - če ne napravi inventure.
- b) 63. člen: Z 20.000 do 500.000 din se kaznuje OZD:
 - če se v knjigovodstvu ne zagotove podatki;
 - če je inventura nepravčasna in neresnična;
 - če niso usklajene pomožne knjige z glavno knjigo.

OPOMBA:

a) Smatramo, da je dovolj prepričljiv opis zakonskih določil spodbuda komercialistom, da začno razmišljati o svojih odločitvah ter da GRS predstavlja njihovo zaščito glede usklajevanja najširših družbenih interesov z logično podjetniško-pridobitniško miselnostjo, ki mora iti skozi filter in ne trmoglavo vztrajati »posel za vsako ceno«.

b) Iz navedenega se lahko povzame prisotna misel in načelo planiranja poslov v okviru realnih možnosti ter tudi izkoriščanja notranjih rezerv, posebno v času, ko se opravljajo resni družbenoekonomski premiki v korist industrijskega razvoja nasploha.

Naprošeni smo, da vas obvestimo

Delovna organizacija »Medex Ljubljana« nam je poslala prispevek o APIKOMPLEKSU s prošnjo, da ga objavimo. V našem uredništvu smo se odločili ustreči njihovi želji in poslani tekst izpod peresa Jožeta Vetrovca objavljamo v skrajšani obliki.

Po podatkih regionalne zdravstvene skupnosti Ljubljana, ki v svojem centru za avtomatsko obdelavo podatkov obdeluje in analizira izdane recepte z vsega področja Slovenije, se je potrošnja zdravil umirila. Lani se prvič v zgodovini slovenskega lekarstva ni dvignilo število receptov v primerjavi s prejšnjim letom, niti se niso dvignili stroški za zdravila. Celo upadli so. V zadnjih letih pa so ugledne domače in tuje znanstvene institucije, med njimi tudi mikrobiološki inštitut medicinske fakultete v Ljub-

ljani, ugotovile antimikrobno in antivirusno delovanje povsem naravnih snovi, ki jih ni moč izdelovati sintetično — matičnega mlečka in propolisa. Ugotovili so, da se njihovo delovanje še izboljša, če so med seboj zmešane v določenih razmerjih. Da bi omejili sedanjo porabo antibiotikov in zmanjšali predvsem porabo tetraciklinov in kloramfenikolov, substanc, ki so organizmom, predvsem otroškim nevarni in njihova uporaba ni zaželena niti pri odraslih (tako so pokazale izkušnje z vsega sveta v zadnjih letih), smo se

dogovorili, da bomo čim večjemu številu ljudi skušali dopovedati, da je uživanje medu in medenih preparatov lahko odlična preventiva, ki je znanstveno preverjena. **Obveščanje ljudi**, da je prva pot k manjši porabi antibiotikov predvsem preventiva, je naloga sedanjega časa.

Poti do starih zdravil so različne. Spet so se uveljavili najrazličnejši čaji in zeli, več pozornosti so spet namenili gibanju na svežem zraku, mnogi pa so začeli obupati stara pravila o zdravljenju z medom. Ta je kot zdravilo znan iz davnine, pa tudi iz bližnje preteklosti, saj je med NOB v najtežjih trenutkih ostajal edino »zdravilo«.

V dobi, ko je bilo vse, kar je imelo nadih »patine« zanič, ko je bilo dobro le vse, kar je bilo moderno, je tudi

med izgubil večji del svoje veljave. **S spoznanji, da je narava največji učitelj, da človek s trganjem vezi s preteklostjo pozablja tudi na stvari, ki so mu bile stoletja in tisočletja v pomoč, so v marsikaterem laboratoriju nehali gledati v bodočnost, posvetili so se preteklosti.**

Raziskovalca slovenskega mikrobiološkega inštituta Bratko Filipič in prof. dr. Miha Likar sta dokazala, da matični mleček in propolis zavirata rast virusov. V poročilu »Vpliv propolisa in matičnega mlečka na razvoj nekaterih virusov«, ki ga je zaradi izrednih odkritij in dosledne znanstvene metode v celoti objavil tudi ameriški strokovni bilten »Interferon Scientific Memoranda« iz Buffala, med drugim poročata v sklepnem delu poročila: »Iz raziskave je razvidno, da naravni proizvodi med, matični mleček, cvetni prah in propolis nimajo samo fizioloških učinkov, ampak razen proti mikrobom delujejo tudi proti virusom.« In tako je nastal APIKOMPLEKS, doslej edina

in zelo učinkovita mešanica čebeljih pridelkov, ki je uspešno preстал tudi vse klinične teste. V njem so sestavine, ki zavirajo rast virusa, povzročitelja influence, tudi če so razredčene v razmerju 1 : 100.000.

Toda zdravnik ne med ne drugi čebelji pridelki ne more nadomestiti. Kadar človek zbol in se ga loti visoka temperatura, mora upoštevati navodila zdravnikova. Poskusi v uglednih klinikah pa kažejo, da za infekcijskimi boleznimi zbol neprimerno manj ljudi, ki jemljejo žilčko Apikompleksa dnevno.

Ker ga je ustvarila narava brez pomagal kemije, ni prav nič nevaren in ne more povzročiti nobenih škodljivih stranskih posledic.

J. VETROVEC

TURGENJEV:

Narava ni svetišče, marveč delavnica in človek je delavec v njej.

Zakaj tako?

1. Letos praznuje naša DO 25-letnico obstoja. Ni dvoma, da je tak dogodek potrebno tako ali drugače praznovati, vsekakor pa na primerni ravni. V ta namen je že predlagan pripravljajni odbor, ki pa se po informacijah, ki sem jih prejel (do 3. 4. 1978) še ni sestel. Res je sicer, da je relativno gledano še čas, če upoštevamo govorice, da bo glavna proslava jeseni letos. Kljub temu pa mislim, da temu ni tako. Zakaj?

Prvič. Zato ker čas hitro teče (vmes bodo dopusti) in je dobra organizacija odvisna tudi od njega (časa namreč).

Drugič. Zato, ker je nujno potrebno izredne goste (naše in tuje) obvestiti prej, da lahko svojo prisotnost na proslavi planirajo.

Tretjič. Zato, da organizacijski odbor čimprej izve, kdo ima namen (in kdo mora) kaj spregovoriti na proslavi, da lahko izdela časovni in vsebinski načrt.

Četrtič. Zato, da organizacijski odbor lahko planira število udeležencev in temu primerno pristopi k izbiri prostora.

Petič. Tudi zato, da propagandni del, primeren za proslavo (brošura ob 25-letnici, zahvalne listine ali diplome, itd.) organiziram kvalitetno in pravočasno (upoštevajmo npr. samo zasedenost tiskarni in

Šestič. (najbrž ne kot zadnje vprašanje). Kako in koliko smo pripravljani za tako proslavo porabiti, če stroški nikjer niso (ali pa se motimo) planirani oziroma odobreni?

2. Za zgoraj omenjeno obletnico smo naročili tudi primerne značke. Ob tem pade v oči predvsem naslednje:

Prvič. Potrebe so bile zbrane takole — Servisi 5.400 kom., Trgovina 1000 kom., Marketing 300 kom., splošni sektor 50 kom., generalna direkcija 150 kom. in GRS 100 kom. Skupaj 7000 komadov. Naročili smo jih pa 5.000 komadov. Menda se je zadalženi pri seštevanju šestih postavk »zmotil« za 2.000 komadov (matematično seveda). Težak posel, kaj hočemo.

Drugič. Verjetno so vsi omenjeni naročniki pri zahtevi števila značk upoštevali najprej delavce Avtotehne (povsem pravilno in v redu) nato pa še eventualno nekatere stranke, principale in druge sodelavce. Zato je zelo čudno razmerje npr. od števila 5.400 do 50 značk, pri tem pa, kolikor vemo, nihče ni nikogar nič vprašal.

Tretjič. Ob izdelavi potreb po značkah je bila predložena tudi cena, in sicer 15 din (skupaj 75.000). Definitivna cena pa je menda bila za 35% večja, ali skupno za 24.500 din. Menda je v praksi eventualna razlika med proračunsko in definitivno cenno v mejah okoli 10%. Še huji primer glede tega je bil pri koledarjih, menda ca. 50% večja.

JS in SŽ

Ko sem v aprilski številki našega časopisa pregledal podatke iz zaključnega računa za leto 1977, sem pričakoval, da bodo naši bralci imeli priložnost v eni od naslednjih številki prečitati tak ali drugačen komentar o npr. »dvomljivih in spornih terjativah« ali o »stanju zaloga« itd. Seveda bi bil potreben komentar za to zadolženih ali odgovornih oseb v TOZD. Izgleda, da po stari navadi (indolenci) takega filma ne bomo videli. Ne glede na to (ali pa kljub takim odnosom) uporabljam naš časopis zato, da postavim vprašanje, na katero ne želim odgovora za sebe, temveč zato, da v načelu rešimo med seboj določilo, kdo, kdaj in zakaj potrdi nek strošek (čitaj fakturo), ki se nanaša na planirano porabo v »razdelitvi sredstev skupne porabe«.

Naj na kratko razložim, kaj hočem vprašati. Vsi dobro vemo (ali vsaj morali bi vedeti), kako pridemo do »celotnega prihodka«, »dohodka« in »čistega dohodka«. Kako od tu dalje pridemo (planiramo seveda) tudi do »sredstev skupne porabe«. Ne bom trdil, a zdi se mi, da do razdelitve »sredstev skupne porabe« pridemo v trenutku, ko je zaključni račun grobo izdelan in bi morali vsi uporabniki sredstev skupne porabe do takrat že imeti programski zahtevki, ki bi ga uskladili z možnostmi in šele nato dali v dokončni obliki v potrditev, oziroma v zaključni račun. Mogoče zaradi časovne stiske (ali česa drugega) pa se zgodi, da »plan porab sklada skupne porabe« izdela nekdo drug. Ni problem mojega vprašanja v tem, temveč v problematiki, ki temu sledi.

Vzemimo iz tabele »plan porab sklada skupne porabe za leto 1977« (objavljeno v Glasilu št. 4/78, stran 5) za primer tri postavke, in sicer točka 5/1 »Splošni družbeni standard (prikolice, itd.) in nakup zemljišča za prikolice«, ali točka 5/8 »Šport in rekreacija«, ali točka 5/9 »Proslave in obletnice«. V vseh treh primerih je po izvedeni akciji ali naročilu prispela v podjetje faktura v prvem primeru za najemnino prostora, kjer stojijo naše prikolice (Zelena laguna), v drugem primeru za najemnino rekreacijske dvorane na Kodeljevem in v tretjem za plačilo stroškov prireditve za 8. marec. Vse lepo in prav do trenutka, ko odgovorni delavec s fakturo iz centralne likvidacijske službe zgublja čas in živce, ko išče podpisnika oziroma osebo, ki mora tak račun potrditi. Organizatorji npr. Komisija za šport in rekreacijo, konferenca sindikata Avtotehne ali kdorkoli, ki lahko (ali v danem momentu morajo) uporabljajo sredstva iz navedenega sklada, potrditev računa odklanjajo, ali pa so v dvomih, če njihov podpis velja kot dokončen ali samo kot podpis zaradi kontrole. Nikjer namreč nismo zapisali, ali se kako drugače dogo-

vorili, kdo mora posamezni strošek podpisati in kdo (obvezno) sopotpisati, da bo v skladu s predpisi in sklepi.

Gre torej za dejstvo, za čigar rešitev ne potrebujemo nič drugega kot primerno informacijo. Rekli boste veliko besed za malenkost. Mogoče? Vendar moram povedati, da sem se za ta prispevek odločil po mnogih glasnih diskusijah, ki so se vrtele v krogu uporabnikov in samoupravljalcev, ker so prišli do točke, ko zaradi neinformiranosti niso mogli zadostiti samoupravljalški dolžnosti, v tem primeru potrditvi dokumenta.

Mogoče nimam prav, mogoče pa tudi jaz nisem pravilno informiran.

Ž. S.

Obljuba dela dolg

V aprilski številki Glasila smo bralce opozorili na Dogovor o uskladitvi temeljnih kriterijev za urejanje dopolnilnega dela, objavljen v Uradnem listu SFRJ št. 9 (24. februarja 1978). Dogovor, ki so ga na podlagi 244. člena ustave SFRJ sprejeli Izvršni sveti republik in avtonomnih pokrajin, ureja naslednja tematska področja — delo, daljše od polnega delovnega časa (nadurno delo); opravljanje samostojne dejavnosti kot postranski poklic; delo delavcev, ki so uveljavili pravico oziroma izpolnili pogoje za osebno pokojnino; opravljanje začasnega ali občasnega dela v temeljni organizaciji po pogodbi, delo delavca izven temeljne organizacije, v kateri je sklenil delovno razmerje s polnim delovnim časom. Ni namen tega pisanja polemiziranje o utemeljenosti ali neutemeljenosti sprejemanja tega dogovora z ozirom na dejstva, da že zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih do neke mere urejata ta področja, ampak ugotovitev, kako v praksi ne izvršujemo zakonskih določil oziroma si jih razlagamo, kakor nam trenutno kaže situacija.

Delo, daljše od polnega delovnega časa (nadurno delo), se sme vpeljati le v primerih, ki jih določa samoupravni splošni akt ustrezen z zakonom o delovnih razmerjih. Novost, ki jo prinaša dogovor, je v tem, da bo zakon nalagal temeljnim orga-

Letos smo že drugič izdali »Terminski koledar«. Ko smo ga razdelili, smo (konkretno v Glasilu št. 12) zapisali, da ga med drugim izdajamo tudi zato — citiramo: »S strani uredništva predlagamo, da v DO takoj januarja 1978 izdela medsebojnem dogovoru delovni načrt oziroma urnik za leto 1978 za dneve, ki pridejo slučajno med dneve vikenda in praznike (npr. 28. april). Tako bomo vsi vnaprej vedeli, kateri dan nadomestimo z drugim in zakaj... pa da bo menza odprta, ko dela večina, ne pa narobe!«

Zakaj v Avtotehni organiziramo vedno nekaj drugače kot drugi? Deset dni pred 28. aprilom smo lahko vsi slišali po radiu in TV, da je

dogovor v Sloveniji: »Dela se v soboto, 22. IV. na račun 28. IV.«. Tako so se merodajni v SRS dogovorili, da so 22. IV. odprti vsi vrtci, šole itd., kar med drugim omogoča normalno varstvo otrok ipd.

Mi smo delali 6. V. Dobro, ne želimo dramatisirati. Vprašamo pa lahko, ali je tak odnos do skupnih enotnih akcij rezultat podobnih odnosov za raznorazne akcije znotraj DO? Tako vprašanje smo postavili zato, ker smo bili informirani (poudarjamo, da mogoče zelo enostransko in nepreverjeno), da je bil dogovor v TOZD Servisi, da delajo 28. IV. vsi, dejansko pa so delali samo v Opel servisu. Zakaj?

Da! Zakaj tako?

UREDNIŠTVO

oziroma ni izpolnil pogojev zanj.

Novost, ki jo prinašajo določila dogovora in ki jo je vsaj delno rešil že družbeni dogovor o temeljih kadrovske politike, pa je v preprečitvi neopravičenega in nerealnega določanja delovne dobe kot pogoja za sklenitev delovnega razmerja, kar je ovira za zaposlovanje mladih šolanih kadrov in drugih strokovnih delavcev. Zato bo potrebno, da se v bodoče za delo in naloge, za katere so glede na njihovo vrsto, zahtevnost in odgovornost, potrebne tudi določene delovne izkušnje, da bo to izraženo z elementi, ki potrjujejo dejansko sposobnost kandidata za omenjeno delo, npr. **predhodno enako ali podobno delo, objavljena dela, predhodno preverjanje delovnih sposobnosti, itd.**, ne pa z dolžino delovne dobe kot formalnim elementom dokazovanja delovnih izkušenj.

V dogovoru so se podpisniki tudi strinjali, da se z zakonom uredi opravljanje začasnega ali občasnega dela v temeljni organizaciji po pogodbi in bistvo, katerega bi bilo v tem je, da sme delo po pogodbi trajati najdalj 30 dni, razen za tiste primere, ki bi jih določal zakon in bi izjemoma tako delo lahko trajalo do 60 dni v koledarskem letu; da se k delu po pogodbi pritegnejo nezaposleni ali deloma nezaposleni delavci in samo izjemoma tudi zaposleni, vendar s soglasjem temeljne organizacije, s katero je v delovnem razmerju; da imajo tako zaposleni delavci, v kolikor opravljajo delo v temeljni organizaciji, pravico do varstva pri delu, pravico do socialnega zavarovanja za primer nesreče pri delu ali poklicne bolezni, pravico do počitka med delom. Temeljna organizacija pa bi morala najmanj enkrat letno analizirati dela po pogodbah in ukreniti vse za njihovo zmanjšanje ter siliti delovna razmerja z novimi delavci za opravljanje teh del in nalog.

Namen tega pisanja bo do- sežen, če bomo, ko bomo sprejeli nov samoupravni splošni akt, ki bo urejal delovna razmerja, to vsebino dogovora prenesli tudi v našo samoupravno zakonodajo in jo seveda tudi izvajali.

KADROVSKA SLUŽBA

SPOZNAVAJMO RAZČLENITEV KONTNEGA PLANA

(Tretje nadaljevanje)

Razred 2 — Tekoče obveznosti

Kto. 20 — Obveznosti za odtegnjene davke

Kto. 21 — Obveznosti iz plačilnih instrumentov

Kto. 22 — Obveznosti do dobaviteljev

Kto. 23 — Druge obveznosti iz poslovnih razmerij

Kto. 24 — Obveznosti iz skupnega prihodka in skupnega dohodka

Kto. 25 — Akontacije osebnih dohodkov

Kto. 26 — Finančna in obračunska razmerja med TOZD v okviru OZD

Kto. 27 — Finančna in obračunska razmerja s podjetji in obrati v tujini

Kto. 28 — Obveznosti za odtegnjene davke in prispevke iz osebnega dohodka

Kto. 29 — Pasivne časovne razmejitve.

Upam, da si izrezujete, kar vam v nadaljevanjih podajamo, tako da bi lahko na kraju naredili pregled ter tudi sheme najenostavnejših knjiženj, da boste lažje razumeli tudi sistem kontrole v DO in tudi kontrolo SDK kot zunanega organa.

Direktor gosp. rač. sektorja:
Anton Plevčak, dipl. oec.

ŠIMIJ

Tokrat še številnejši

Te dni, točneje 26., 27. in 28. maja so se v Ljubljani v športnem parku Kodeljevo in v organizaciji delovnih organizacij Slovenija avto in Donit odvijale **športne igre delavcev motorne industrije Jugoslavije (ŠIMIJ)**.

Avtotehna se je lani v Beogradu prvič udeležila teh iger, ki so letos že XIII. po vrsti. Ker je letos jubilejno leto Avtotehne in ker so igre tokrat v Ljubljani, pa so zaradi tega za Avtotehno povezane z mnogo manjšimi stroški, je bilo naše zastopstvo še številnejše. Nastopilo je približno 52 fantov in 9 deklet, kar je še posebno raz-

veseljivo, in sicer v naslednjih panogah:

moški so nastopili v nogometu, rokometu, košarki, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju in šahu, ženske pa v namiznem tenisu, kegljanju in streljanju.

Tokrat je še prezgodaj, da bi govorili o rezultatih, ker v času poročanja še ne vemo izidov, vendar pa so se vse ekipe marljivo pripravljale in upamo, da bodo rezultati, ki bodo razvidni iz obširnejše reportaže v naslednjem glasilu, ugodnejši kot pa so bili lanski.

rd

NOGOMET

V organizaciji ZTKO Ljubljana-Center je začela s tekmovanjem občinska trim liga v malem nogometu. Vsa moštva so razdeljena na pet skupin, ekipa Avtotehne tekmuje v tretji skupini.

V svoji skupini je Avtotehna odigrala že dve tekmi in obe prepričljivo dobila. Vsekakor dober pričetek priprav za »ŠIMIJ«.

Rezultati:

Avtotehna — Hermes 7:0

Avtotehna — Novoplesk 6:2

AVTOTEHNA — MLADINCI 6:0

Vzporedno s tekmovanjem občinske trim lige občine Center se odvija tudi občinsko tekmovanje občine Šiška. Ker imamo v tej občini TOZD Servisi, nastopa ekipa Avtotehna tudi v tem tekmovanju in kot vidimo, dokaj uspešno.

KOŠARKA

Avtotehna — Pirniče 54:23

Tudi košarkaška ekipa je začela s tekmovanjem v trim ligi občine Šiška in po nedavno osvojenem tretjem mestu v občini Center že spet žanje uspehe.

Avtotehna — Trnovo 55:66

rd

Turistični avtorally ob žici okupirane Ljubljane

Udeležili smo se že tradicionalnega rallyja ob žici okupirane Ljubljane, ki je bil v nedeljo, 23. aprila. Tradicionalno smo se tudi letos odrezali kot se šika. Tretje mesto oziroma bronasto medaljo je osvojila ekipa OPEL-AVTOTEHNA. Četrto mesto pa je osvojila ekipa CANON-AVTOTEHNA in si s tem plasmajem prislužila diplomu. Sodelovala pa je tudi tretja ekipa FIAT-OM-AVTOTEHNA, katera pa na žalost ni dosegla kakšnega boljšega plasma. Morda je bil vzrok v odstopu enega udeleženca te ekipe, ki je imel okvaro na vozilu in to 14 km pred ciljem od skupaj 100 km dolge proge.

Vsem udeležencem se Komisija za šport in rekreacijo zahvaljuje za udeležbo, posebno še, ker so sodelovali entuziazno — manifestativno, se pravi, v lastni režiji. Avtotehna bo krila samo stroške prijavnine.

Ob tej priliki pa pozivamo vse delavce Avtotehne, da se v čimvečjem številu prijavijo na družinski avtorally Avtotehna, ki bo v juniju letos. Potekal pa bo iz Ljubljane preko Gorenjske na Primorsko do Lipice. Po razglasitvi rezultatov bo v Lipici družaben piknik.

Obiskali bomo spominska obeležja NOB v Begunjah na Gorenjskem, v Dražgošah in v Corknem, na vseh teh vajah bo organizator pripravil tudi posebne preizkušnje za tekmovalce. Proga je kratka in ni naporna, zato pa toliko bolj zanimiva. Tak rally ne predstavlja nikakršnega napore ne za tekmovalca ali njegovega spremljevalca niti za vozilo. Poudarek je na družabnosti in tovariškem srečanju. Zato upamo, da bo odziv velik.

Vse ostale informacije bodo pravočasno na voljo.

J. KONČAN

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta se kolektivu Avtotehne ter svojim ožjim sodelavcem iskreno zahvaljujem za poklonjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Mija Jezeršek

Šah

REPUBLIKA SLOVENIJA

Tako kot vsako leto smo se tudi letos udeležili sindikalnega šahovskega prvenstva mesta Ljubljane. To je bilo sindikalno moštveno prvenstvo, na katerem so se v republiški finale uvrstila naslednja moštva:

1. skupina: Železniško gospodarstvo 27 točk, RTV I 24 očk, Zavod za statistiko 19 točk in IMP 17 točk.

2. skupina: Slovenska Filharmonija 25,5 točk, Klinika I 25 točk, Metalka I 22,5 točk, Dom JNA 19,5 točk.

3. skupina: Yulon 25 točk, SPIZ 24 točk, Uprava inšpekcijskih služb 23,5 točk in center železniških delavnic 23 točk.

4. skupina: UJV 25,5 točk, Ljubljanska banka 24,5 točk, ZRMK 22 točk in SZDL I 20 točk.

5. skupina: RSNZ-ERC 27 točk, Delo 26,5 točk, Iskra I 26,5 točk in Saturnus 22 točk.

Žreb je določil, da je ekipa AVTOTEHNA igrala v 4. skupini. Naj povemo takoj, da smo dosegli v naši skupini 15,5 točk. Kot vidimo, bi z malo več sreče pri žrebanju prišli v skupino, kjer so se v republiški finale uvrstili s 17 točkami. V tem primeru pa bi nas ločili do uvrstitve v republiški finale le 2 točki.

Seveda so to ugibanja, vendar volje za nadaljnja tekmovanja je še dovolj in drugo leto upamo, da bo mnogo bolje, posebno še, ker smo v naše vrste sprejeli novega dobrega igralca, tovariša Toneta Jeretino.

ŠAH — OZD AVTOTEHNA

Po delovnem načrtu Komisije za šport in rekreacijo je bilo letos prvič organizirano moštveno prvenstvo v šahu med TOZD in DSSS in predstavništvi. Od predstavništev so se prijavili kot ekipa tovariši iz Beograda. Iz ostalih predstavništev ni bilo odziva. Žal pa tudi naši delovni kolegi iz Beograda niso prišli. Zataknilo se je pri tem, ko je šef predstavništva iz Beograda zahteval pismeni nalog iz Ljubljane, da beograjska ekipa lahko odrine na pot. Mislim, da tukaj komentar ni potreben, posebno še ob jubilejnem letu, ko Avtotehna letos praznuje 25-letnico obstoja.

Prvo mesto je osvojila DSSS z 8 točkami. Drugo mesto si delita TOZD servisi in TOZD zastopstva s 6 točkami. Zadnje mesto pa ima TOZD trgovina s 4 točkami, kar pa je očitno povezano z najslabše ovrednoteno točko, ki jo ima trgovina.

Ob tem pa šahisti TOZD trgovina nismo izgubili volje. Še se bomo borili z boljšimi misleci iz DSSS in ostalih TOZD. Izbojevali bomo s trdim delom še kakšno točko ali pa tudi samo remi.

Veselo razpoloženi na snežniškem snegu

Zimski vzpon na Snežnik

Planinsko društvo Avtotehna je zopet organiziralo izlet, tokrat je bil to zimski vzpon na Snežnik. Organizatorji so planirali vse tako, kot da bo udeležencev vsaj za en velik avtobus, če že ne za dva. Pa je v začetku prijavljanja kazalo zelo slabo, plakati so že ves teden viseli na hodnikih na Titovi 36, Celovski 175 in 228, pa je bilo število prijavljenih enako nič, če izzamemo poverjenike. Treba pa je bilo pohiteti, zakaj rok za rezervacijo avtobusa se je bliskovito bližal. Vsi poverjeniki so dali vse od sebe, opisovali so lepote Snežnika in njegove okolice, čeprav sami še niso bili gori. Uspeh ni izostal, nabralo se je udeležencev za en tridesetsedežni avtobus in naročilnica je romala h Kompas.

V soboto zjutraj, 22. 4. je šlo zares. Planinci so se začeli zbirati na Trgu osvoboditve, nekaj čez 7. uro jih je bilo sedemnajst (število se tudi kasneje ni povečalo). Še malo zaspani so se veselili lepega dneva in pri tem iskali svoj mali avtobus, ki ga ni bilo. Bili so tam sami veliki, potem je končno pripeljal še en majhen, pa se je izkazalo, da ni pravi. Malo ježni, ker ni bilo vse OK, so hoteli tajnici društva že reči nekaj pikrih, ko se je zgodilo nekaj nenavadnega: po

Trgu je sem ter tja tekal možak v šoferski uniformi in iskal skupino ljudi, ki gredo menda na Snežnik. Naši udeleženci so si oddahnili, zakaj šofer jih je iskal.

Do Ilirske Bistrice je šlo nato gladko, tam so se po načrtu srečali s prijaznimi predstavniki Planinskega društva Ilirska Bistrica, ki jim je posodilo izkušenega vodiča, dobili so tudi prospekte o Snežniku, da so se malo počutili, kje bodo hodili. Do Sviščakov je bilo nato malo težav zaradi snega, vendar je avtobus zmogel težavno pot.

Potem je bilo treba hoditi. Vodič jih je varno vodil po celnem snegu. S krajšimi postanki so hodili dve uri in pol. Na vrhu 1796 m visokega Snežnika jih je sprejel prijazen Planinski dom, lansko leto preurejen.

Navzdol naj bi šlo hitreje, vendar so se velikokrat ustavili, medtem je namreč posijalo sonce. Planinci so vmes počivali, bodisi zaradi »čik pavze« ali prigrizka, bodisi zato, da so lahko svoja lica nastavljali toplim sončnim žarkom.

Srečni so prispeli v Ljubljano, saj so spet en dan preživeli v hribih in to zelo lepih. Snežniški gozdovi so po pravici proglašeni za Narodni park.

Naša ●

prišli ▶
◀ odšli

PRIHODI:

TOZD Servisi

- III. Čenadžija Igor
- III. Prešeren Ivan

TOZD Trgovina

- III. Srdač Dušan — Rijeka

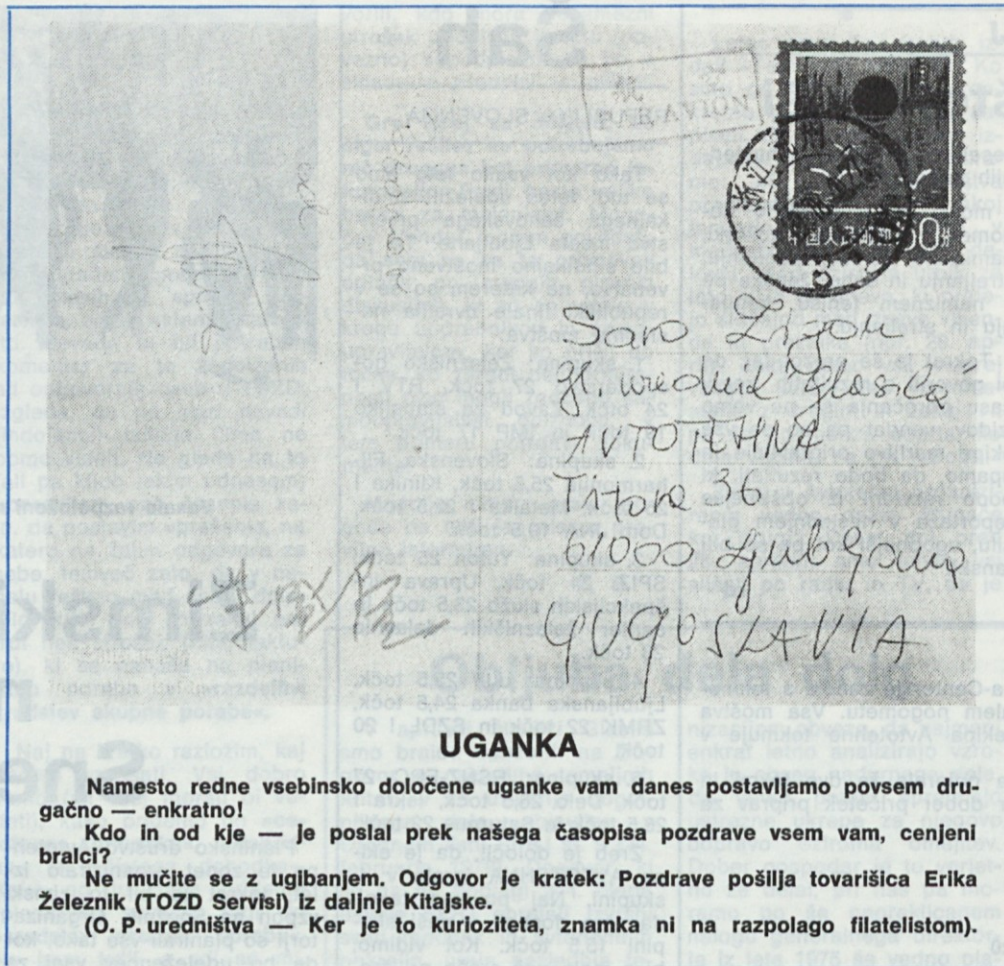
ODHODI:

TOZD Servisi

- III. Stojanovič Nenad — sporazumno
- III. Tepavčević Žarko — sporazumno
- III. Korez Stanislav — sporazumno
- III. Terpinc Anica — upokojitev
- IV. Gajšek Dušan — sporazumno
- IV. Rom Julijana — upokojitev
- IV. Medved Antonija — sporazumno

DSSS

- IV. Writzl Manja — sporazumno
- IV. Škodnik Brigita — sporazumno
- IV. Koščak Tatjana — sporazumno

UGANKA

Namesto redne vsebinsko določene uganke vam danes postavljamo povsem drugačno — enkratno!

Kdo in od kje — je poslal prek našega časopisa pozdrave vsem vam, cenjeni bralci?

Ne mučite se z ugibanjem. Odgovor je kratek: Pozdrave pošilja tovarišica Erika Železnik (TOZD Servisi) iz daljnje Kitajske.

(O. P. uredništva — Ker je to kuriozita, znamka ni na razpolago filatelistom).

Nekaj nasvetov za počitnice

Vse leto živimo v mislih na tiste prijetne dneve, ko si bomo zopet lahko oddahnili in jo mahnili nekam daleč, proč od vsakdanjih skrbi in težav. Šli bomo k morju, na deželo, v planine. Predno odidemo, pa se čestokrat znajdemo v težavah bodisi zaradi prtljage, potovanja samega, itd. Zato ni odveč nekaj nasvetov, ki nam bodo pomagali v kritičnih trenutkih.

Prve težave se pri mnogih začne že pred odhodom, s tako imenovano »potovalno mrzlico«, ki se pokaže ne le v slabem razpoloženju in razdražljivosti, ampak s slabostmi in celo s prebavnimi motnjami. Zato se je treba na pot pripraviti pravočasno, da se tako izognemo nepotrebnim živčnostim. V zadnjem trenutku ne tekajmo po trgovinah, ker smo pozabili polovico stvari, drugo polovico pa smo po nepotrebnem zložili v kovčke!

Pred potovanjem velja paziti tudi na to, kaj bomo dali pod zob. S praznim želodcem na pot — slab nasvet. Toda lonček bele kave ni nič boljše, kajti prav bela kava je težko prebavljiva. Najbolje se je odločiti za nekaj suhega, morda preprost sendvič ali

toast, ki želodca ne bosta preveč obremenjevala.

Ko smo končno za seboj zaklenili domača vrata in se kolikor mogoče udobno namestili v avtomobilu, vlaku ali letalu, je dobro vedeti, da nam bo med potovanjem mnogo boljše storil prijeten klepet kot pa branje. Glava se pri branju namreč neudobno sklanja naprej, vozilo se pogosto stresca, da nam črke kar plešejo pred očmi — in razlogov za vrtoglavico in slabost je takoj dovolj. Usedimo se udobno, z glavo rahlo naslonjeno nazaj in poskusimo že urice med vožnjo izkoristiti za prvi počitek.

Na počitnicah se bomo slej ali prej srečali z vodo — počitkom, ribnikom, reko, morjem. Posebno tisti, ki se bo-

do odločili preživeti čim bolj na samem, pod šotorsko streho, naj bodo previdni, kadar se morajo odločiti, ali je voda pred njimi pitna ali ne. Vsaka voda postane pitna, če jo vremo petnajst minut. Zapomniti pa si tudi velja, da so stoječe vode mnogo bolj nevarne kot tekoče. V njih se naseli kopica škodljivih bacilov, ki povzročajo tifus, driske, vročico in ledvične težave. V telo pa lahko vdrejo ne le skozi usta, ampak tudi skozi kožo, npr. pri kohanju.

Najpogosteje se bomo seveda med dopustom srečali z morjem. Veliko kohanja in sončenja sta že kar prispodobi za dobre počitnice. Toda previdnost tudi tu ni odveč. Predvsem je treba paziti, da po obilnem kosilu ne planemo v vodo. Pri tem pa seveda nihče ne misli, da morate prepovedati kohanje otroku, ki je pravkar pojedel sadež. Zato naj bodo dnevni obroki lahki, krepkejšo hrano pa si privoščite zvečer ob kozarcu dobrega vina. Pri kohanju je treba še posebno paziti na otroke — dovolj je dvajset centimetrov vode, da se v njej majhen otrok utopi. Sicer pa tudi za odraslo razgreto telo stik s hladno vodo ni brez nevarnosti. Zato je bolje stopiti v vodo počasi, se postopoma močiti in ohlajati, posebno če ste prej dalj časa ležali na vročem soncu.

Tistemu, ki bo pretiraval s sončenjem, se kaj lahko zgodi, da ga bo obšla slabost z vrtoglavico in glavobolom, temperatura pa mu bo narasla tudi do 40 stopinj. Če mu želimo brž pomagati, ga odnesemo v senco ali v hlad-

no sobo, omogočimo močno cirkulacijo svežega zraka, prizadetega pa po možnosti vsega ovijemo z rjuho, ki smo jo potopili v hladno vodo. Ker se bolnik tudi zelo poti, mu moramo dajati veliko tekočine. V hujših primerih slano vodo (žličko kuhinjske soli na liter vode), saj telo izgublja tudi sol.

Pa tudi romanje po hribih ni brez nevarnosti. »Gora spoštuje tistega, ki spoštuje njo,« pravijo planinci, ki se zavedajo, koliko nevarnosti skriva plezanje za nepoznavalce. Zapomniti si velja, da srčni bolniki ne smejo više od 1500 metrov, otroci do desetih let ne prek 2000 metrov, otroci do 14. leta pa ne preko 2500 metrov višine.

In kako se zavarujemo pred nevarnostmi, ki prežijo na nas na deželi. Predvsem si pogosto umivajmo roke, posebno, če smo se z njimi dotikali zemlje ali živali. Hrana zavarujemo pred insekti, sadje in zelenjavo zelo skrbno operimo, predvsem pa ne pijmo pravkar pomolzenega mleka.

Na počitnicah nas bodo najpogosteje nadlegovali komarji. Pred njimi se zaščitimo z različnimi kemičnimi razpršilci pa tudi tako, da imamo pri prižgani luči vedno skrbno zaprta okna. Boleč pik je najbolje natreti s kisom, kar velja tudi za pike obradov, čebel in drugih »prijaznih« prebivalcev narave. Pri čebeljem piku ne smemo pozabiti odstraniti žela. Ljubiteljem morja pa bodo kak dan zagrenile bodice morskega ježka. Lažje jih bomo odstranili, če nogo potopimo v vročo vodo, da se koža omehča. Bodice pa nato previdno izvlečemo, da se ne zlomijo in mesta vboda razkužimo z alkoholom.

* NA
9 CICERO

JUNIJ — ROŽNIK

Latinsko ime ima junij po Junoni, Jupitrovi ženi, lepotici, kraljici neba, zadolženi za varstvo zakonske zveze. Staro slovensko ime za ta mesec, ko vse cvete, je Rožnik. Sonce se bo ta mesec najvišje povzpelo. Po rekordni dolžini dneva 15 ur in 45 minut, pa bo svetloba začela po malem upadati. V tem mesecu potihnejo ptice, krave dajejo manj mleka, nekatera listna drevesa obrnejo svoje liste, pregovori pa ga opisujejo takole: »Veliki traven moker, rožnik pa mlačen — kmet bo to leto žejen in lačen«.

»Če junija sonce pipeka in vmes dežek rosi, ni treba se bati teka — obilno zemlja rodi«.

»Če rožnika toplo dežuje, kašče in uljnjake napolnjuje«.

»Sever, ki ta mesec vleče — obilo žita privleče«.

»Če kres deži — orehov ni«.

KOLENDARČEK — JUNIJ

5. VI. 1943 — začne se V. ofenziva — boji na Sutjeski.

6. VI. 1944 — začetek velikega izkrcavanja v Normandiji.

9. VI. 1942 — v Sandžaku ustanovljena III. proletarska brigada.

12. VI. 1942 — na Zapotoku pri Kureščku ustanovljen prvi slovenski proletarski bataljon.

15. VI. 1389 — bitka med Srbi in Turki na Kosovem polju.

20. VI. 1920 — socialistični kongres v Vukovaru, na katerem se stranka preimenuje v KPJ.

27. VI. 1941 — v Beogradu ustanovljen glavni štab POJ.

30. VI. 1944 — začne se II. zasedanje protifašističnega sveta narodne osvoboditve BiH.

ALI VESTE, DA...

— ima največja okna na svetu Inštitut za industrijo v Parizu. Dolga so 218 m, široka pa 50 m.

— je najdaljši telegram na svetu prejel predsednik ZDA Roosevelt za svoj 52. rojstni dan. Obsegal je 138 tisoč besed.

— ima najbrž najboljši spomin na svetu Turek Mehmed Ali Halici iz Ankare. Ta je 16. X. 1967. recitiral 6666 verzov iz Korana na pamet 6 ur.

RENARD:

Lenoba: navada, počivati prej, preden nastopi utrujenost.

